

บทที่ 11

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจทั่วไป

สภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษา พิจารณาได้จากมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ โครงสร้างการผลิต และรายได้ต่อหัวของประชากร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์

ปี พ.ศ. 2534 พื้นที่ศึกษามีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ ตามราคาตลาดทั้งสิ้น 184,483.931 ล้านบาท จังหวัดที่มีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์สูงสุดได้แก่ จังหวัดชลบุรี จำนวน 128,417.001 ล้านบาท รองลงมาได้แก่จังหวัดระยอง จำนวน 36,982.102 ล้านบาท จันทบุรี 12,041.275 ล้านบาท และตราดจำนวน 7,043.553 ล้านบาท ตามลำดับ

2. โครงสร้างการผลิต

สาขาการผลิตที่สำคัญที่สุดของพื้นที่ศึกษา จากตารางที่ 11.1 ได้แก่ อุตสาหกรรม สติปี พ.ศ. 2534 มีมูลค่ารวม 58,008.876 ล้านบาท หรือเท่ากับ ร้อยละ 31.44 รองลงมา ได้แก่ สาขาการบริการร้อยละ 22.75 สาขาเกษตรกรรม ร้อยละ 10.93 สาขาการค้าส่งและการค้าปลีกร้อยละ 7.95 เหมืองแร่และข่อยหิน ร้อยละ 7.70 ตามลำดับ หากแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่าโครงสร้างการผลิตของแต่ละจังหวัดมีสาขาการผลิตหลักแตกต่างกันคือจังหวัดชลบุรีมีอุตสาหกรรมบริการ การก่อสร้าง เกษตรกรรม การค้าส่งและการค้าปลีก เป็นสาขาการผลิตหลักเรียงตามลำดับ จังหวัดระยองมีเหมืองแร่และข่อยหิน เกษตรกรรม อุตสาหกรรมไฟฟ้า และการประปา การค้าส่งและการค้าปลีก เป็นสาขาการผลิตหลัก จังหวัดจันทบุรีมี สาขาเกษตรกรรม การค้าส่งและการค้าปลีก การบริการ อุตสาหกรรม การธนาคารและประกันภัย ส่วนจังหวัดตราด มีโครงสร้างการผลิตสาขาอุตสาหกรรม การบริการ เกษตรกรรม การค้าส่งและการค้าปลีก และเหมืองแร่และข่อยหิน เป็นสาขาหลักเรียงตามลำดับ

3. รายได้ต่อหัวของประชากร

ปี พ.ศ. 2532 ประชากรในพื้นที่ศึกษามีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 45,924 บาท สูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวรวมทั้งประเทศในปีเดียวกัน (รายได้เฉลี่ยต่อหัวรวมทั้งประเทศ 32,005 บาท) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายจังหวัดจะพบว่าประชากรจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว สูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวรวมทั้งประเทศ คือจังหวัดชลบุรี มีรายได้ต่อหัวประชากร 87,781 บาท และ จังหวัดระยอง

ตารางที่ 11.2 รายได้ต่อหัวประชากรในปี 2532

จังหวัด	รายได้ต่อหัว (บาท)	ร้อยละ
ชลบุรี	87,781	47.79
ระยอง	42,117	22.93
จันทบุรี	24,019	16.68
ตราด	29,780	16.21
รวม	45,924	100
ประเทศ	32,005	

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ , สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มีรายได้ต่อหัวประชากร 42,117 บาท ส่วนจังหวัดตราคนั้นมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรเพียง 29,780 บาท และจังหวัดจันทบุรี มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร 24,019 บาท ซึ่งน้อยที่สุดในพื้นที่ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 11.2

ประชากรและการปกครอง

1. ขนาดประชากร

ประชากรในพื้นที่ศึกษาใน พ.ศ. 2535 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,672,148 คน
ลุ่มน้ำย่อยชลบุรี เป็นลุ่มน้ำที่มีประชากรมากที่สุดคือ 276,935 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5
ของประชากรในพื้นที่ศึกษา รองลงมาได้แก่ ลุ่มน้ำคลองใหญ่ 213,718 คน คิดเป็น
ร้อยละ 13.5 ลุ่มน้ำระยองตะวันตก 189,752 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ตามลำดับ
ตารางที่ 11.3 แสดงจำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2535

2. การกระจายตัวของประชากร

ลักษณะการกระจายตัวของประชากรในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่รวมตัวอยู่ในบริเวณ
อำเภอสำคัญของ 4 จังหวัด ได้แก่ บริเวณอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอ
บางละมุง จนถึงอำเภอสัตหีบ ในเขตจังหวัด ชลบุรี บริเวณอำเภอเมืองระยอง อำเภอ
แกลงและอำเภอบ้านค่ายในจังหวัดระยอง บริเวณอำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอท่าใหม่
กิ่งอำเภอสอยดาวในจังหวัดจันทบุรีและบริเวณอำเภอเมืองตราดในจังหวัดตราด ซึ่งเป็น
เขตลุ่มน้ำชลบุรี ลุ่มน้ำคลองใหญ่ ลุ่มน้ำแม่น้ำจันทบุรี และลุ่มน้ำแม่น้ำตราด

จากตารางที่ 11.3 ความหนาแน่นของประชากรรวม ในปี พ.ศ. 2535
เท่ากับ 117.3 คนต่อตารางกิโลเมตร ลุ่มน้ำที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด
ได้แก่ ลุ่มน้ำชลบุรี 246 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ ลุ่มน้ำระยองตะวันตก
196 คนต่อตารางกิโลเมตร ลุ่มน้ำพังราด 184 คนต่อตารางกิโลเมตร และลุ่มน้ำ
ระยอง 121.18 คนต่อตารางกิโลเมตร ลุ่มน้ำที่มีประชากรต่อพื้นที่เบาบางที่สุด คือ
ลุ่มน้ำแม่น้ำเมืองตราด ซึ่งมีความหนาแน่น 40.03 คนต่อตารางกิโลเมตร

3. การเปลี่ยนแปลงประชากร

จากตารางที่ 11.3 การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของพื้นที่ศึกษา
ระหว่าง พ.ศ. 2525 - 2535 เพิ่มขึ้นรวม 307,103 คน คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ย
ร้อยละ 2.26 ต่อปีสำหรับลุ่มน้ำย่อยที่มีการเพิ่มประชากรมากที่สุด ได้แก่ ลุ่มน้ำชลบุรี
59,721 คน คิดเป็นร้อยละ 19.45 รองลงมาได้แก่ ลุ่มน้ำแม่น้ำจันทบุรี
39,945 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ส่วนลุ่มน้ำแม่น้ำเมืองตราดมีส่วนแบ่งการเพิ่ม
ประชากร 33,342 คน คิดเป็นร้อยละ 10.86 ตามลำดับ

ตารางที่ 11.3 ประชากรและการเปลี่ยนแปลงปีพ.ศ. 2527 และ 2535

เขตปกครอง	พื้นที่ กม ²	ประชากร, คน		ความหนาแน่น, คน/กม. ²		การเปลี่ยนแปลง		
		2527	I 2535	2521	2535	คน	ส่วนแบ่ง	ร้อยละ/ปี
จ.ชลบุรี	2,437.524	513,699	635,826	210.746	260.849	122,127	50.93	2.70
อ.เมืองชลบุรี	228.791	189,797	223,325	829.565	976.105	33,528	13.96	2.05
อ.ศรีราชา	616.434	115,372	142,435	181.160	231.063	21,063	11.29	2.67
อ.บางละมุง	469.021	89,262	127,033	190.316	210.847	31,771	15.75	4.51
อ.สัตหีบ	338.422	82,326	100,337	246.912	300.931	18,011	7.51	2.50
อ.หนองใหญ่	391.476	19,116	20,654	48.244	51.963	1,478	0.62	0.93
อ.บ่อทอง	376.141	14,107	17,917	39.204	47.921	3,270	1.36	2.54
กิ่ง อ.เกาะสีชัง	PI. 239	3,059	4,065	171.446	235.803	1,006	0.42	3.62
จ.ระยอง	3,552.000	406,222	437,552	114.364	123.185	31,330	13.07	0.93
อ.เมืองระยอง	514.547	127,919	148,750	248.605	269.089	20,831	8.69	1.90
อ.แกลง	1,058.413	116,660	121,339	110.241	120.311	10,659	4.45	1.10
อ.บ้านค่าย	121.075	13,671	75,567	101.325	103.933	1,896	0.79	0.32
อ.ปลวกแดง	618.341	30,894	28,399	49.963	45.929	(2,495)	-1.04	-1.05
อ.บ้านฉาง	238.312	41,693	38,809	174.907	162.809	(2,884)	-1.20	-0.89
กิ่ง อ.วังจันทร์	395.252	15,365	18,688	38.874	47.261	3,323	1.39	2.48
จ.จันทบุรี	5,448.157	352,093	397,131	64.626	72.893	45,038	18.18	1.52
อ.เมืองจันทบุรี	2530.093	91,466	116,045	361.393	458.507	24,579	10.25	3.02
อ.ท่าใหม่	2,166.942	104,968	96,829	48.441	44.685	(8,139)	-3.39	-1.00
อ.แหลมสิงห์	190.814	28,562	31,855	149.790	166.943	3,213	1.36	1.36
อ.มะขาม	1,310.322	39,417	47,622	30.082	36.344	8,205	3.42	2.39
อ.ขลุง	756.038	46,310	51,162	61.254	61.611	4,852	2.02	1.25
กิ่ง อ.สอยดาว	770.946	41,350	53,618	53.635	69.548	12,268	5.12	3.30
จ.ตราด	2,819,000	160,350	201,639	56.882	71.529	41,289	17.22	2.91
อ.เมืองตราด	938,611	72,432	82,492	77.169	87.887	10,060	4.20	1.64
อ.เกาะสมิง	679,189	31,926	38,704	47.009	56.986	6,776	2.133	2.43
อ.แหลมงอบ	471,000	18,161	22,575	36.558	47.930	4,414	1.84	2.76
อ.คลองใหญ่	50,200	9,455	15,317	188.347	305.120	5,862	2.44	6.22
อ.บ่อไร่	680.000	28,314	42,551	41.726	62.575	14,177	5.91	5.20
รวมทั้งสิ้น	14,257	1,432,364	1,672,148	100.470	117.289	239,784	100.00	1.95

ที่มา: สำนักทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สำหรับการเปลี่ยนแปลงประชากรในแต่ละปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 ถึง 2535 พบว่าลุ่มน้ำที่มีการเพิ่มขึ้นของประชากรในแต่ละปีมากที่สุด คือ ลุ่มน้ำแม่น้ำเมืองตราด คิดเป็นร้อยละ 4.15 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ลุ่มน้ำตราดตะวันออก และลุ่มน้ำคลองโตนด ตามลำดับ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 3.23 และ 2.57 ต่อปี ตามลำดับ

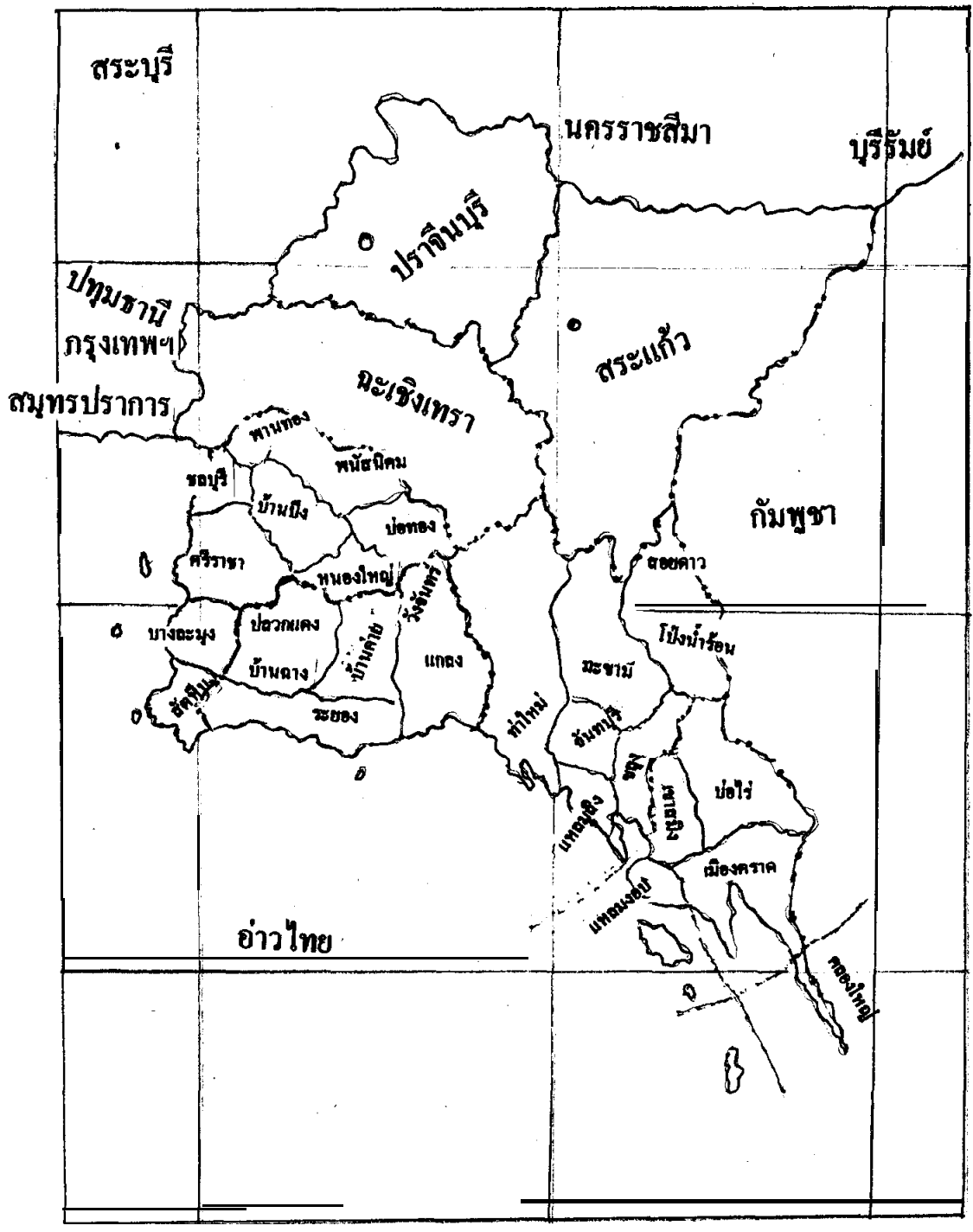
4. การปกครอง

ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกมีพื้นที่ครอบคลุมจังหวัดชลบุรีบางส่วน จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี (ยกเว้นอำเภอโป่งน้ำร้อน และสอยดาว) และจังหวัดตราด ซึ่งครอบคลุมอำเภอต่าง ๆ 22 อำเภอ ดังนี้

- 4.1 จังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอ สัตหีบ บางละมุง ศรีราชา เมืองหนองใหญ่และบ่อทอง
- 4.2 จังหวัดระยอง ได้แก่ อำเภอ เมืองระยอง บ้านฉาง บ้านค่าย แกลงปลวกแดงและวังจันทร์
- 4.3 จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ อำเภอ เมือง ชลบุรี ท่าใหม่ มะขาม และอำเภอแหลมสิงห์
- 4.4 จังหวัดตราด ได้แก่ อำเภอ เมือง แหลมงอบ เขาสมิง คลองใหญ่ และบ่อไร่

อำเภอเหล่านี้อยู่ในเขตลุ่มน้ำย่อย 12 ลุ่มน้ำ ในลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกดังนี้

1. ลุ่มน้ำชลบุรี มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี ดังนี้ อำเภอ บางละมุง อำเภอศรีราชา และอำเภอเมืองชลบุรี
2. ลุ่มน้ำคลองใหญ่ มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรีและระยองดังนี้ จังหวัดชลบุรี ได้แก่อำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา และอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดระยอง ได้แก่อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย และอำเภอปลวกแดง
3. ลุ่มน้ำระยองตะวันตก มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรีและระยอง จังหวัดชลบุรี ได้แก่อำเภอสัตหีบ และอำเภอบางละมุง จังหวัดระยอง ได้แก่อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านฉาง และอำเภอบ้านค่าย
4. ลุ่มน้ำระยองตะวันออก มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอ 2 อำเภอ ในจังหวัดระยอง คืออำเภอเมืองระยอง และอำเภอแกลง

รูปที่ 11.1 แผนที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: แสดงเขตการปกครอง

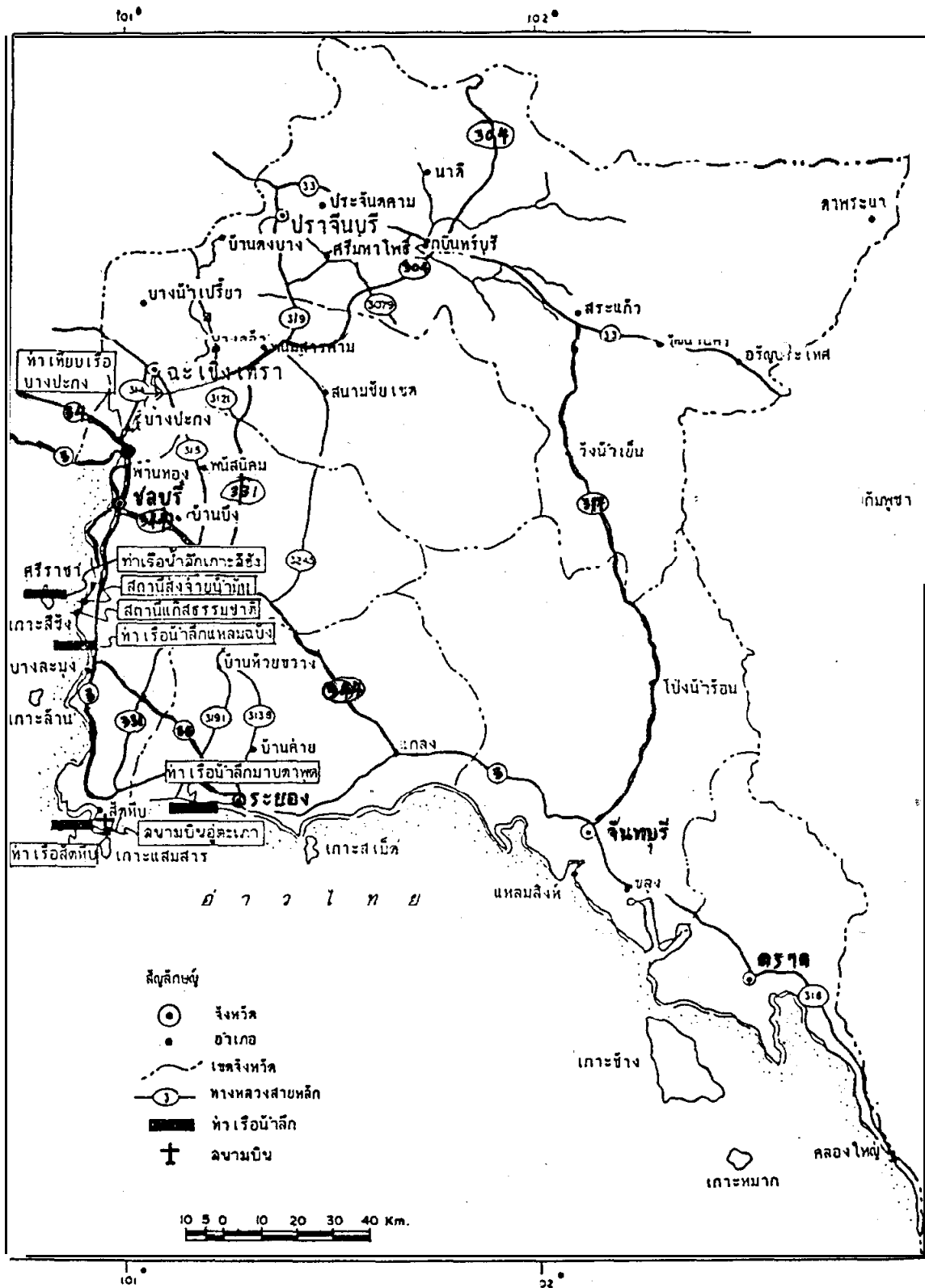
5. ลุ่มน้ำประแส ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดระยอง คือ อำเภอบ้านค่าย อำเภอแกลง และอำเภовังจันทร์
6. ลุ่มน้ำคลองโตนด มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรีและจันทบุรีดังนี้ จังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดจันทบุรี ได้แก่อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์
7. ลุ่มน้ำพิงราว ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดระยอง ได้แก่อำเภอแกลง จังหวัดจันทบุรี ได้แก่อำเภอท่าใหม่
8. ลุ่มน้ำแม่น้ำจันทบุรี ครอบคลุมพื้นที่ในอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอ มะขามและอำเภอแหลมสิงห์ในจังหวัดจันทบุรี
3. ลุ่มน้ำเวฬุ ครอบคลุมพื้นที่ดังนี้ จังหวัดจันทบุรี ได้แก่อำเภอขลุง และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดตราด ได้แก่ อำเภอแหลมงอบ และอำเภอเขาสมิง
10. ลุ่มน้ำแม่น้ำเมืองตราด ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเขาสมิง และ อำเภอบ่อไร่ในจังหวัดตราด
11. ลุ่มน้ำแม่น้ำตราดตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอแหลมงอบ อำเภอเขาสมิงในจังหวัดตราด
12. ลุ่มน้ำตราดตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดตราด 2 อำเภอ คือ อำเภอ เมืองตราดและอำเภอคลองใหญ่

สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

1. การคมนาคมขนส่ง

1.1 ถนนสายหลัก

เส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญที่สุดของพื้นที่ศึกษาประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงจังหวัดซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง และทางหลวงชนบท ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมโยธาธิการ ทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญ มีดังนี้ (รูปที่ 11.2)

รูปที่ 11.2 โครงข่ายถนนสายหลัก ทำเรือพาณิชย์ และ ลานมบิน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) เป็นทางหลวงแผ่นดินสาย
แรกของภาคตะวันออก เริ่มต้นจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดสมุทรปราการเข้าสู่พื้นที่
ศึกษาที่จังหวัดชลบุรี ผ่านจังหวัดระยอง จันทบุรี ไปสิ้นสุดที่จังหวัดตราด รวมระยะทาง
390 กิโลเมตร เป็นเส้นทางหลวงแผ่นดินสายประธานเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานคร
กับจังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก กรมทางหลวงมีโครงการจะเพิ่มมาตรฐานทางเดิม
ในช่วงพิศยาถึงจันทบุรีจาก 2 ช่องจราจรเป็น 4 ช่องจราจร ระยะทาง 181 กิโลเมตร
ในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7

ทางหลวงพิเศษหมายเลข 36 แยกออกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3
ที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่อำเภอเมือง
จังหวัดระยอง ระยะทางยาว 60 กิโลเมตร ช่วยย่นระยะเวลาการเดินทางตามเส้นทาง
หลวงแผ่นดินหมายเลข 3 โดยไม่ต้องผ่านสี่ดหีบ และเป็นเส้นทางสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่าง
บริเวณท่าเทียบเรือน้ำลึก และย่านอุตสาหกรรมมาตาพุดและแหลมฉบัง

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 317 เชื่อมต่อระหว่างทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข 3 ที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 ที่จังหวัด
สระแก้ว ระยะทางยาวประมาณ 200 กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 เชื่อมต่อระหว่างท่าเทียบเรือน้ำลึก
สี่ดหีบ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 319 ที่อำเภอ
บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยะทางยาวประมาณ 150 กิโลเมตร ซึ่งสามารถเชื่อม
โยงกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 ไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมทางหลวงมี
โครงการที่จะบูรณะทางเดิม 2 ช่องจราจร ในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 แยกออกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข
3 ที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง ระยะทางยาวประมาณ 100 กิโลเมตร ช่วยย่นระยะเวลาการเดินทาง
จากจังหวัดชลบุรีไปยังจังหวัดระยองและจังหวัดตราดโดยไม่ต้องผ่านสี่ดหีบ

นอกจากนี้ยังมีทางหลวงพิเศษสายใหม่ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง
ทะเลตะวันออก ได้แก่ ทางหลวงพิเศษหมายเลข 34 กรุงเทพฯ ฯ - ชลบุรีสายใหม่
ระยะทาง 83 กิโลเมตร 4 ช่องทางจากบางนาผ่านบางปะกงแล้วเชื่อมเข้ากับทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข 36 ที่ทางแยกบางวัว เส้นทางสายนี้มีโครงข่ายเชื่อมกับบริเวณเขต

อุตสาหกรรมและท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบังกับอีกสาขาหนึ่งคือ ทางหลวงชลบุรี-พัทลุง
สาขาใหม่ ระยะทาง 56 กิโลเมตร 4 ช่องจราจร

1.2 เส้นทางรถไฟ

พื้นที่ศึกษามีเส้นทางรถไฟผ่านเพียงสายเดียวคือ เส้นทางรถไฟสาย
ฉะเชิงเทรา-สัตหีบ แยกออกจากทางรถไฟสายกรุงเทพ-อรัญประเทศที่จังหวัดฉะเชิงเทรา
ผ่านจังหวัดชลบุรีเพียงจังหวัดเดียว ไปสิ้นสุดที่ท่าเรือน้ำลึกสัตหีบ ขณะนี้การรถไฟแห่ง
ประเทศไทยกำลังดำเนินการสร้างทางรถไฟแยกออกจากทางรถไฟสายดังกล่าวเข้าสู่
ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ระยะทาง 11 กิโลเมตร

โครงการต่อไป การรถไฟแห่งประเทศไทยจะขยายเส้นทางรถไฟ
สายนี้ไปยังท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด และเทศบาลเมืองระยอง จังหวัดระยอง ระยะทาง
32 กิโลเมตร และสร้างทางรถไฟสายคลองสิบเก้า-แก่งคอย ระยะทาง 85 กิโลเมตร
เพื่อเชื่อมโยงทางรถไฟในภาคตะวันออกเข้ากับทางรถไฟสายเหนือ และสายตะวันออกเฉียง
เหนือ เพื่ออำนวยความสะดวกระหว่างภาคดังกล่าวลง โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพ-
มหานคร รูปที่ 11.3 แสดงเส้นทางรถไฟสายดังกล่าว

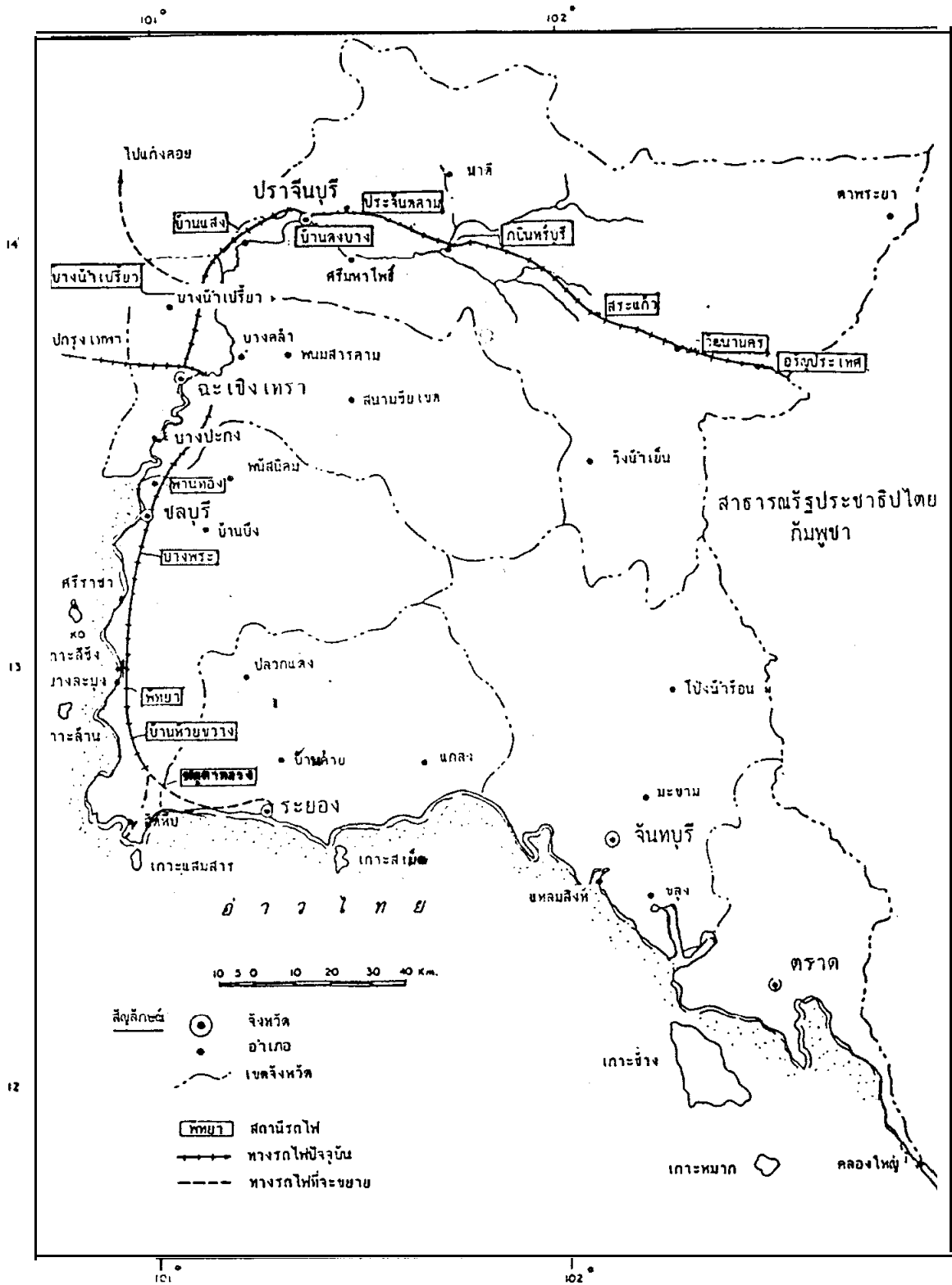
1.3 ท่าเทียบเรือ

ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาการขนส่งทางทะเล
พื้นที่ศึกษาจึงมีท่าเทียบเรือชายฝั่งทะเล ทั้งท่าเทียบเรือประมง ท่าเทียบเรือสินค้าและ
ท่าเรือพาณิชย์ ท่าเรือที่สำคัญได้แก่ (รูปที่ 11.2)

บริเวณอ่าวศรีราชาและอ่าวอุดม กรมเจ้าท่าได้ประกาศเป็นเขตท่าเรือ
กรุงเทพ ฯ ให้เรือสินค้าขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าท่าเทียบเรือกรุงเทพได้จอดทอดสมอ
แล้วขนถ่ายสินค้าลงสู่เรือเล็กเพื่อลำเลียงเข้ากรุงเทพ ฯ

ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ กองทัพเรืออนุมัติให้การทำเรือแห่งประเทศไทยใช้
เป็นท่าเรือพาณิชย์ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2523 รับเรือสินค้าขนาด 30,000-
50,000 ตัน เป็นสินค้าประเภทหีบห่อและสินค้ากอง มีท่าเรือทั้งหมด 5 ท่า ขณะนี้ให้
เอกชนเช่า 4 ท่า และการทำเรือแห่งประเทศไทยควบคุมเอง 1 ท่า สินค้าที่ส่งเป็น
ประเภทผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เครื่องจักร อุปกรณ์ในการขุดเจาะก๊าซธรรมชาติและ
เครื่องจักรของไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

นอกจากนั้นแล้วพื้นที่ศึกษายังมีท่าเทียบเรือที่สำคัญเพิ่มขึ้นอีก 2 ท่า คือ

รูปที่ 11.3 เส้นทางรถไฟในภาคตะวันออก

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า 2-66

ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉิม จังหวัดชลบุรี ซึ่งสามารถรองรับเรือขนาด 150,000 ตัน และท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งสามารถรองรับเรือขนาด 20,000 ตัน เข้าเทียบท่าได้

ท่าเรือส่วนที่เหลือเป็นท่าเทียบเรือประมงที่สำคัญ ได้แก่ ท่าเรือประมงบ้านเพ และท่าเรือแกลง จังหวัดระยอง ท่าแฉลบ ท่าเรือแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ท่าเรือเทศบาลเมืองตราด ท่าเรือแหลมงอบ ท่าเรือคลองใหญ่ และท่าเรืออุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด มีเพียงท่าเรือแกลง ท่าแฉลบ ท่าเรือแหลมสิงห์ และท่าเรือเทศบาลเมืองตราดเท่านั้นที่เป็นท่าเรือปากแม่น้ำ หรือในแม่น้ำ ส่วนที่เหลือเป็นท่าเรือชายฝั่ง

นอกจากนี้ยังมีโครงการของเอกชนอีกแห่งคือ โครงการท่าเรือน้ำลึกเกาะสีชัง โครงการนี้ดำเนินโดย บริษัท สีชังทองเทอมินัล บนพื้นที่ 900 ไร่ ทางด้านใต้ของเกาะสีชัง ประกอบด้วยท่าเรือทางด้านทิศตะวันออก สามารถรับเรือสินค้าขนาด 100,000 ตัน เข้าเทียบท่าได้คราวละ 5 ลำ ส่วนทางด้านทิศตะวันตกเป็นท่าเรือสินค้าเหลว สามารถรับเรือบรรทุกน้ำมันขนาด 240,000 ตันได้ ภายในท่าเรือมีโรงงานของบริษัทสยามเคมี ผลิตสารละลายโซเวนท์ที่ใช้อุตสาหกรรมเคมีคือ ทูลูอีน จำนวน 25,000 ตันต่อปี แอลกอฮอล์ 46,000 ตันต่อปี มิกซ์โซลีน จำนวน 5,000 ตันต่อปี แนพทาและน้ำมันเตา จำนวน 40,000 ตันต่อปี พร้อมทั้งคลังน้ำมันขนาดบรรจุถังละ 100,000 บาเรล จำนวน 9 ถัง ความจุรวม 900,000 บาเรล ได้รับบัตรส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแล้ว จำนวน 175,000 ตันต่อปี เคโรเซน จำนวน 49,000 ตันต่อปี น้ำมันดีเซล จำนวน 75,000 ตันต่อปี

1.4 สนามบิน

ปัจจุบันพื้นที่ศึกษามีสนามบินเพียงแห่งเดียวคือ สนามบินอู่ตะเภา ตั้งอยู่ที่อำเภอวังฉาง จังหวัดระยอง เป็นสนามบินทหาร และมีฐานะเป็นสนามบินพาณิชย์สำรอง หากท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพเกิดขัดข้อง สามารถใช้ส่งผู้โดยสารในภาวะฉุกเฉินได้ นอกจากนั้นแล้วยังใช้รับส่งผู้โดยสารเที่ยวบินเช่าเหมาลำ ซึ่งมีข้อตกลงล่วงหน้าในการนำนักท่องเที่ยวมายังเมืองพัทยา

จากข้อจำกัดด้านพื้นที่ของท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพมหานครในอนาคต รัฐบาลไทยได้เตรียมการสร้างท่าอากาศยานนานาชาติแห่งใหม่ที่หนองงูเห่าใน

พื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างอำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อรองรับปริมาณการจราจรทางอากาศที่เพิ่มขึ้นและบรรเทาความแออัดของท่าอากาศยานกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตาม การก่อสร้างท่าอากาศยานนานาชาติที่หนองงูเห่า จะต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก ในระหว่างที่ยังไม่มีการสร้างท่าอากาศยานแห่งนี้ มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสนามบินพาณิชย์สำรองขึ้น จากการศึกษาแผนแม่บทการพัฒนาสนามบินนานาชาติ ระยอง-อู่ตะเภา ของสำนักงานพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (สพอ.) พบว่า สนามบินอู่ตะเภามีศักยภาพสูงที่จะพัฒนาให้เป็นสนามบินที่ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ เพราะสภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านการบินที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถรองรับเครื่องบินพาณิชย์ได้ทุกประเภท ประกอบกับการจราจรทางอากาศยังไม่คับคั่ง และสภาพแวดล้อมที่ไม่มีข้อจำกัดด้านปฏิบัติการบิน รวมถึงการมีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาด้านการพาณิชย์ในอนาคตได้

การพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาในระยะสั้นจะเป็นการสร้างทางเข้าสนามบินใหม่ เพื่อจะได้ไม่ต้องผ่านทางของฐานทัพเรือ สร้างอาคารใหม่สำหรับผู้โดยสารและสร้างอาคารคลังสินค้าต้องใช้เงินทุนประมาณ 800-1,000 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 2-3 ปี ส่วนในระยะยาวก็มีศักยภาพที่จะพัฒนาและขยายอาคารผู้โดยสารสามารถรับผู้โดยสารถึง 1,200 คนต่อชั่วโมง

2. ระบบไฟฟ้า

ระบบไฟฟ้าของพื้นที่ศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของ 2 หน่วยงานคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รับผิดชอบในการผลิตและจัดหาพลังงานไฟฟ้าขนาดใหญ่และจัดส่งเข้าพื้นที่ด้วยสายส่งแรงดันสูง รวมทั้งรับผิดชอบสถานีไฟฟ้าย่อยที่แปลงแรงดันสูงให้เป็นแรงดันปานกลาง เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งรับผิดชอบในการให้บริการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้กับประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ระบบการผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตมีแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ อยู่ทั่วประเทศ เฉพาะภายในพื้นที่ศึกษาซึ่งไม่มีโรงไฟฟ้าที่เปิดดำเนินการผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า โครงการไฟฟ้าที่กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง ได้แก่ โครงการไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมระยอง หน่วยที่ 1-3 โดยใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 924 เมกะวัตต์ และโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมหน่วยที่ 4 โดยใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงเช่นเดียวกัน กำลังผลิต 300 เมกะวัตต์ นอกจากนี้ยังมีโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำห้วยสะพานหิน อำเภอคลองจังหวัดจันทบุรี กำลังผลิตรวม 12.2 เมกะวัตต์

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตส่งพลังงานไฟฟ้ามายังพื้นที่ศึกษา โดยระบบสายส่งแรงดันสูง 2 ระบบ ที่มีการต่อเชื่อมโยงถึงกันคือ ระบบแรงดันสูง 230 กิโลโวลต์ เชื่อมโยงระหว่างสถานีไฟฟ้าอ้อยบางกะปิ บางพลี บางปะกง และอ่าวไผ่ ซึ่งจะขยายต่อไปยังสถานีไฟฟ้าอ้อยระยอง 2 ระยอง 3 และแกลง ส่วนระบบสายส่งแรงดันสูง 115 กิโลโวลต์ เริ่มต้นที่สถานีไฟฟ้าอ้อยบางกะปิ ผ่านทางสถานีไฟฟ้าอ้อยฉะเชิงเทรา บางปะกง ศรีราชา อ่าวไผ่ บางละมุง สัตหีบ 1 สัตหีบ 2 ระยอง 1 จันทบุรี และตราด ซึ่งจะลดแรงดันเป็น 22 กิโลโวลต์ เพื่อให้การไฟฟ้าภูมิภาคทำการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าสู่ผู้ใช้ไฟต่อไป

จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2535 รวมทั้งสิ้น 535,576 ราย ประเภทการใช้ไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก 172,826 ราย รองลงมาได้แก่ ที่อยู่อาศัย 35,834 ราย และส่วนราชการ 2,252 ราย จังหวัดที่มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามากที่สุด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี 258,507 ราย รองลงมาได้แก่ จังหวัดระยอง 116,115 ราย จังหวัดจันทบุรี 116,202 ราย และจังหวัดตราด 44,752 ราย ตามลำดับ

หน่วยจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษา พ.ศ. 2535 รวมทั้งสิ้น 3,377 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ประเภทการใช้ไฟฟ้าที่มีจำนวนหน่วยจำหน่ายกระแสไฟฟ้ามากที่สุดคือ กิจการขนาดกลาง 990 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง รองลงมาได้แก่ ที่อยู่อาศัย 514 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก 230 กิโลวัตต์ชั่วโมง

จังหวัดที่มีหน่วยจำหน่ายกระแสไฟฟ้ามากที่สุดคือ จังหวัดชลบุรี 1,748 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นประเภทธุรกิจขนาดเล็ก ที่อยู่อาศัย และอุตสาหกรรม

ขนาดกลาง รองลงมาได้แก่ จังหวัดระยอง 1,045 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ส่วนใหญ่ เป็นที่อยู่อาศัย ธุรกิจขนาดเล็กและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และจังหวัดที่มีหน่วยจำหน่าย กระแสไฟฟ้าน้อยที่สุดคือ จังหวัดตราด 151 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย ธุรกิจขนาดเล็กและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

3. ระบบประปา

การให้บริการน้ำประปาในพื้นที่ศึกษาจะมีเฉพาะชุมชนที่สำคัญอยู่ในความ รับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค ส่วนชุมชนอื่น ๆ นั้น เป็นการประปาที่ดำเนินการ โดยท้องถิ่นซึ่งรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้การประปาส่วนภูมิภาครับโอนมาดำเนินการ ต่อไป

เนื่องจากลักษณะทางธรณีวิทยาของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออำนวยต่อการ กักเก็บน้ำใต้ดิน ดังนั้น แหล่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาจึงเป็นน้ำท่า และ อ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อใช้กักเก็บน้ำฝนและน้ำท่า (Surface Runoff) เป็น ส่วนใหญ่ ซึ่งแปรผันตามปริมาณน้ำฝนที่ตกลงสู่พื้นดิน ในปีที่ฝนแล้งมักจะทำให้ปริมาณ น้ำท่าและน้ำในอ่างลดน้อยลง จนไม่เพียงพอสำหรับการผลิตน้ำประปา ขณะที่ความ ต้องการน้ำประปาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเติบโตของชุมชนและโครงการ ขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีแหล่งน้ำตาม ธรรมชาติน้อย

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของจังหวัดชลบุรีในระยะสั้น กรมชล- ประทานจะปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ 4 แห่งคือ อ่างเก็บน้ำห้วยซากนอก และอ่างเก็บ น้ำห้วยขุนจิตตอนบน อ่างเก็บน้ำบางละมุง อ่างเก็บน้ำหนองกลางดง และอ่างเก็บน้ำ ห้วยสะพาน อ่างเก็บน้ำศรีราชา จะสามารถเพิ่มปริมาณน้ำได้อีก 20.9 ล้านลูกบาศก์ เมตร ส่วนการแก้ไขปัญหาในระยะยาวจะต้องจัดหาแหล่งน้ำขนาดใหญ่จากลุ่มน้ำอื่น ต่อท่อส่งน้ำเชื่อมโยงถึงกัน ได้แก่ อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อ่างเก็บน้ำหลวงแดง จังหวัดระยอง 102 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำคลองหลวง อ่างเก็บน้ำสนิคม จังหวัดชลบุรี 125 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำบ้านบึงชาย อ่างเก็บน้ำบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 10 ล้านลูกบาศก์เมตร

พื้นที่บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมเขตจังหวัดชลบุรีนั้น ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำหนองคือ อ่างเขื่อนศรีราชา จังหวัดชลบุรี ความจุ 21.4 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยก่อสร้างท่อเหล็กส่งน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.09 เมตร ระยะทาง 14.0 กิโลเมตร สามารถส่งน้ำดิบได้ 16 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ส่วนพื้นที่บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด จังหวัดระยองนั้น ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำดอกกราย อ่างเขื่อนปลวกแดง จังหวัดระยอง ความจุ 50.8 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยก่อสร้างท่อเหล็กส่งน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.35 เมตร ระยะทาง 24.0 กิโลเมตร สามารถส่งน้ำได้ 17 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

4. การสื่อสารและโทรคมนาคม

โดยทั่วไปบริการสื่อสารและโทรคมนาคมแบ่งออกเป็นบริการหลัก (BASIC SERVICES) ได้แก่ ระบบโทรศัพท์ ส่วนบริการอื่น ๆ นั้น ถือเป็นบริการเสริม (ENHANCED SERVICES) ได้แก่ ระบบสื่อสารข้อมูล และระบบวิทยุบริการ (บริการสื่อสารโดยไม่ใช้สาย) ระบบโทรศัพท์ทั่วไปภายในประเทศอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ส่วนโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศและโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น มีทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) สำหรับระบบสื่อสารข้อมูลและวิทยุบริการนั้น อยู่ในความรับผิดชอบของ กสท.

การสื่อสารโดยทางโทรศัพท์ในปี พ.ศ. 2535 มีชุมสายโทรศัพท์ 68 แห่ง จำนวน 126,744 เลขหมาย มีผู้เช่า 87,222 เลขหมาย แสดงว่า การโทรศัพท์เป็นสื่อสารที่มีผู้นิยมใช้อย่างกว้างขวางเพราะให้ความสะดวกและรวดเร็ว จังหวัดที่มีผู้เช่าหมายเลขมากที่สุดคือ จังหวัดชลบุรี จำนวน 46,136 เลขหมาย โดยเฉลี่ย 20 คน ต่อ 1 เลขหมาย น้อยที่สุดคือ จังหวัดตราด จำนวน 2,144 เลขหมายหรือประชากร 94 คนต่อ 1 เลขหมาย

บริการไปรษณีย์โทรเลขอยู่ภายใต้การดำเนินการของ กสท. ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขรับจ่ายในพื้นที่ศึกษามีจำนวนรวมทั้งสิ้น 30 แห่ง กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ในบางอำเภอซึ่งมีชุมชนขนาดใหญ่หลายแห่งจะมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขรับจ่ายมากกว่า 1 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขรับจ่ายส่วนใหญ่

อยู่ในจังหวัดระยองและจันทบุรี จังหวัดละ 10 แห่ง รองลงมาได้แก่ จังหวัดตราด กับเมืองพัทยา รวมสัดส่วนพื้นที่ละ 5 แห่ง

การศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข

1. การศึกษา

ในพื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก มีการจัดระบบการศึกษาเป็น 2 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ ในโรงเรียน คือ การจัดการด้านการศึกษาตั้งแต่ในระดับก่อนประถมศึกษาคือ โรงเรียนอนุบาลและชั้นเด็กเล็ก รวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญคือ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนการศึกษาอีกรูปแบบก็คือ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่น การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ เป็นต้น แต่ในหลายพื้นที่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษายังไม่ดีพอ จึงทำให้ประชาชนบางส่วนยังไม่รู้หนังสือ ซึ่งในแต่ละจังหวัดได้มีแนวทางจัดการโดยเน้นระบบการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่ด้อยโอกาสทางด้านการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลสามารถอ่านออกเขียนได้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดีต่อไป

2. ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษานับถือศาสนาพุทธ ส่วนศาสนาอื่น ๆ มีไม่มากนัก เช่น ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ จึงพบว่ามีศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาถึงประมาณร้อยละ 95

3. การบริการทางสาธารณสุข

การให้บริการทางสาธารณสุขในบริเวณพื้นที่ศึกษาทั้ง 4 จังหวัด โดยพิจารณาให้บริการประจำปี 2534 ดังรายละเอียดในตารางที่ 11.4 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดระยองมีอัตราการให้บริการที่ต่ำกว่าจังหวัดอื่น ๆ ของพื้นที่ศึกษากว่าคือ จังหวัดระยองมีอัตราส่วนประชากรต่อเตียงเป็น 760.7 : 1 อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 6,544.1 : 1 อัตราส่วนประชากรต่อทันตแพทย์

ตารางที่ 11.4 จำนวนสถานพยาบาลที่มีเตียงผู้ป่วยไว้ทั้งคืนและการให้บริการทางสาธารณสุข
ประจำปี พ.ศ. 2534

จังหวัด	จำนวน สถาน พยาบาล	จำนวนเตียง	อัตราส่วน ประชากร ต่อเตียง	จำนวนแพทย์	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์ 1 คน	จำนวน ทันตแพทย์	อัตราส่วน ประชากรต่อ ทันตแพทย์ 1 คน	จำนวน พยาบาล	อัตราส่วน ประชากรต่อ พยาบาล 1 คน
ฉะเชิงเทรา	11	939	440	110	3,755	11	37,545	423	976
ชลบุรี	24	2,331	373	257	3,381	56	15,518	1,183	735
ตราด	5	365	507	34	5,441	9	20,556	176	1,051
ระยอง	9	585	761	68	6,544	13	34,231	242	1,839

ที่มา : สมุดรายนามสถิติภาค ภาคตะวันออก พ.ศ. 2536 หน้า 56

34,230.8 : 1 และอัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลเป็น 1,838.8 : 1 อย่างไรก็ตาม การกระจายบริการสาธารณสุขของแต่ละจังหวัดจะพบว่าไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบท นอกจากนี้ในพื้นที่ดังกล่าวยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรและเครื่องมือทางการแพทย์ ดังนั้น ช่อมจะทำให้ได้สัดส่วนการให้บริการต่ำกว่าประชากรในเขตเมือง

ปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสาธารณสุข ในส่วนสุขภาพอนามัยของประชาชนนั้น จะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นพิษซึ่งเกิดในอาณาบริเวณที่มีประชากรหนาแน่นและบริเวณที่มีการรวมตัวของอุตสาหกรรม ได้แก่ คุณภาพน้ำผิวดิน น้ำทะเลเสื่อมคุณภาพ ระบบวงจรชีวิตสัตว์และพืชในน้ำจืดและน้ำทะเลถูกทำลาย คุณภาพอากาศเสื่อมโทรมจากมลพิษที่ปล่อยจากโรงงานอุตสาหกรรมและท่อไอเสียรถยนต์ เกิดเสียงรบกวน และอันตรายจากเสียงและความสั่นสะเทือน ความสกปรกของขยะมูลฝอยในชุมชนทำให้คุณภาพของน้ำและอากาศเสื่อมโทรมลง ดังนั้น ผลกระทบจากการที่เกิดมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพต่อชีวิตมนุษย์ โดยแสดงอาการออกมาด้วยโรคต่าง ๆ ได้แก่ โรคมะเร็งเกิดจากพิษจากโรงงานอันเนื่องจากการปล่อยสารเคมีหรือฝุ่นละออง โรคติดเชื้อที่เกิดจากการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ความเครียด ปัญหาสังคม ปัญหายาเสพติด และผลสืบเนื่องตามมา คือ โรคเอดส์ นอกจากนี้ ก็ได้แก่ อุบัติเหตุจากการจราจร และอุบัติเหตุในโรงงาน

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตายตามสาเหตุสำคัญของการตายตามบัญชีโรค โดยจำแนกเป็นรายจังหวัดและรายปี พ.ศ. 2534 และ 2535 พบว่า มีสาเหตุที่สำคัญอยู่ 3 อันดับด้วยกัน ดังตารางที่ 11.5 กล่าวคือ

1. อุบัติเหตุและการเป็นพิษเป็นสาเหตุการตายที่พบมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา ยกเว้นในจังหวัดตราด จังหวัดที่มีจำนวนผู้ตายด้วยสาเหตุของอุบัติเหตุและการเป็นพิษเป็นอันดับ 1 ในช่วงปี 2534 ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี แต่สาเหตุนี้ลดลงในช่วงปี 2535 ในขณะที่จังหวัดชลบุรีและระยองมีเปอร์เซ็นต์ของการตายเพิ่มขึ้น

2. โรคหัวใจเป็นสาเหตุของการตายพบมากเป็นอันดับ 2 ในจังหวัดจันทบุรี มีเปอร์เซ็นต์ของการตายเพิ่มขึ้น จังหวัดชลบุรีและระยองมีเปอร์เซ็นต์ของการตายลดลง ส่วนจังหวัดตราดซึ่งมีการตายจากโรคหัวใจเป็นอันดับ 1 ของจังหวัดมีเปอร์เซ็นต์สูงขึ้น

ตาราง ที่ 11.5 จำนวนการตายด้วยกลุ่มสาเหตุที่สำคัญประจำปี 2534 - 35

บัญชีโรค	พ.ศ. 2534				พ.ศ. 2535				รวม
	ชันสูตร	ชันสูตร	คราด	ระยอง	ชันสูตร	ชันสูตร	คราด	ระยอง	
1. อุบัติเหตุและการเป็นพิษ	440	1,061	145	402	408	1,129	148	496	4,229
2. วันโรค	30	48	22	36	49	43	10	41	279
3. โรคติดเชื้อของผ้าใส่	10	17	4	8	4	7	1	7	58
4. โรคหัวใจ	200	1,041	IM	177	240	916	223	105	3,029
5. โรคปอด	45	133	11	67	72	141	14	35	518
6. มะเร็งทุกชนิด	168	393	57	168	212	370	61	163	1,592
7. โสหินเป็นพิษ	66	12	12	32	83	13	10	39	267
8. ความดันเลือดและโรคหลอดเลือด	173	248	52	131	223	174	38	131	1,170
9. นำตัวตาย ถูกฆ่าตาย	209	270	71	153	196	249	67	159	1,374
10. ภาวะแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์	2	3	1	1	2	2	-	-	11
11. โรคหลอดเลือดอาหาร กระเพาะและดูโอคินัม	30	13	1	7	8	2	2	2	65
12. อื่นๆ	1,378	2,144	454	1,099	1,259	2,277	453	1,086	10,150
รวม	2,751	5,383	1,007	2,231	2,756	5,323	1,027	2,264	22,742

ที่มา : สมุดรายงานสถิติภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2536 หน้า 50 - 51

ในภาพรวมทั้ง 4 จังหวัดพบว่า จังหวัดชลบุรี มีจำนวนการตายด้วยสาเหตุโรคหัวใจมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ

3. โรคมะเร็งทุกชนิด จำนวนผู้ป่วยและตายด้วยสาเหตุของมะเร็งพบว่าสาเหตุการตายที่มีจำนวนผู้ตายจัดอยู่ในอันดับที่ 3 ของจำนวนการตายด้วยโรคต่าง ๆ และไม่พบว่ามีจังหวัดใดที่มีจำนวนผู้ตายด้วยสาเหตุของโรสดังกล่าวเป็นจำนวนอันดับที่ 1 อย่างไรก็ตาม จังหวัดที่มีการตายด้วยสาเหตุดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ จังหวัดจันทบุรีและตราด ส่วนจังหวัดที่มีจำนวนลดลงได้แก่ จังหวัดชลบุรีและระยอง.